

4. Анатомія человека / Под ред. Гладышевой А.А. // – М.: ФиС, 1977.
5. Синельников Р. Д. Атлас анатомии человека / Синельников Р. Д. // Т.1, 2, 3. – М.: Медицина, 1978.
6. Липченко А. Я. Атлас нормальной анатомии человека / Липченко А. Я., Самусев Р. П. // – М.: Медицина, 1989.
7. Хоменко Б. Г. Анатомія людини. Практикум / Хоменко Б. Г. // – К.: вища школа, 1991.

Самостійна робота № 14

Тема. Аналізатори нюху та смаку.

Мета – розглянути будову органів нюху і смаку людини та вивчити хід нюхового і смакового аналізаторів.

Матеріали та обладнання: муляжі, атласи анатомії людини, таблиці, підручники.

ЗМІСТ РОБОТИ

Завдання 1. Розгляньте будову органа нюху та структуру нюхового аналізатора.

З'ясуйте, що органом нюху людини є *нюхова ділянка* – слизова оболонка верхнього носового ходу та верхньої частини носової перегородки, яка містить нюхові рецептори – *нейросенсорні клітини*. Аксони цих нейронів формують 15–20 нюхових нервів, які проникають усередину черепа через дірчасту пластинку решітчастої кістки і підходять до *нюхових цибулин*.

Схематично зарисуйте і запишіть хід нюхового аналізатора за загальноприйнятою схемою:

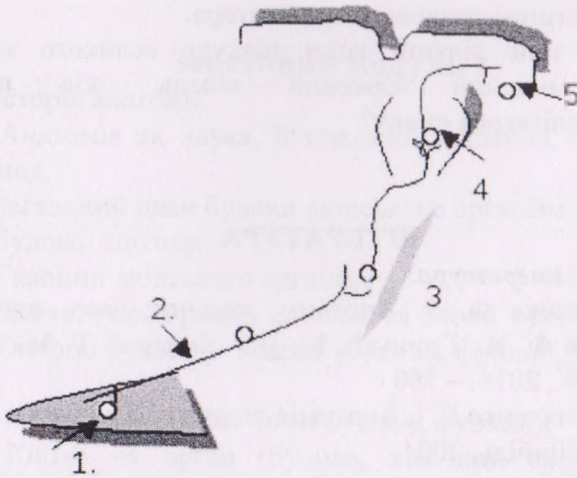
- рецептори – *нейросенсорні клітини* слизової оболонки верхнього носового ходу і верхньої частини носової перегородки;
- кондуктор (провідникова частина) складається з таких нейронів: *перший нейрон* – у нюховій цибуліні; *другий нейрон* – у нюховому трикутнику;
- кірковий кінець (центр) аналізатора – *гачок приморськострижкової закрутки*, внутрішня зерниста пластинка кори.

Завдання 2. Розгляньте будову органа смаку та структуру смакового аналізатора.

З'ясуйте, що органом смаку людини є слизова оболонка язика, яка містить *язикові сосочки*. У валкуватих, листоподібних та меншою мірою в грибоподібних сосочках є рецептори – *смакові бруньки*. Одинокі смакові бруньки є у слизовій оболонці надгортанника, задньої стінки глотки та м'якого піднебіння.

Схематично зарисуйте і запишіть хід аналізатора смаку за загальноприйнятою схемою (рис. 1):

- рецептори – *смакові бруньки*;
- кондуктор (провідникова частина) складається з трьох нейронів: *перший нейрон* – у вузлах аферентних нервів язика (VII, IX, X черепних нервів); *другий нейрон* – у ромбоподібній ямці, у чутливому ядрі, спільному для вказаних нервів; *третій нейрон* – у таламусі;
- кірковий кінець (центр) аналізатора (на рисунку позначений як смакова сенсорна зона) – у корі, у *гачку приморськострижкової закрутки*, поблизу центра нюхового аналізатора (за даними інших авторів – у нижній частині *зацентральної закрутки*).

Рис. 1. Схема будови смакового аналізатора:

1 – смакові рецептори язика; 2 – аферентні нерви VII, IX черепних нервів; 3 – ядро одиночного тракту (довгастий мозок); 4 – специфічні ядра таламуса; 5 – смакова сенсорна зона (кірковий кінець (центр) аналізатора)

КОНТРОЛЬНІ ПИТАННЯ

1. Де розмішений орган нюху людини та які рецептори він містить?
2. Опишіть структуру кондуктора (провідникової частини) нюхового аналізатора.
3. У якій ділянці кори півкуль великого мозку розмішений кірковий кінець або центр нюхового аналізатора?
4. Що є органом смаку людини та які рецептори він містить?

5. Опишіть структуру кондуктора (провідникової частини) смакового аналізатора.
6. У якій ділянці кори півкуль великого мозку розміщений кірковий кінець, або центр аналізатора смаку?

ЛІТЕРАТУРА

Основна література:

1. Музика Ф. В. Анатомія людини: навч. посіб. / Музика Ф. В., Гриньків М. Я., Куцериб Т. М. – Л.: ЛДУФК, 2014. – 360 с.
2. Коляденко Г. І. Анатомія людини / Коляденко Г. І. // – К.: Либідь, 2004.
3. Очкуренко О. М. Анатомія людини / Очкуренко О. М., Федотов О. В. // – К.: Вища школа, 1992.

Додаткова література:

1. Свиридов О. І. Анатомія людини / Свиридов О. І. // – К.: Вища школа, 2001.
2. Федонюк Я. І. Функціональна анатомія / Федонюк Я. І., Мицкан Б. М., Попель С. Л. та ін. // – Тернопіль, 2007.
3. Иваницкий М. Ф. Анатомия человека / Иваницкий М. Ф. // – М.: ФиС, 1985.
4. Анатомия человека / Под ред. Гладышевой А.А. // – М.: ФиС, 1977.
5. Синельников Р. Д. Атлас анатомии человека / Синельников Р. Д. // Т.1, 2, 3. – М.: Медицина, 1978.
6. Липченко А. Я. Атлас нормальной анатомии человека / Липченко А. Я., Самусев Р. П. // – М.: Медицина, 1989.
7. Хоменко Б. Г. Анатомія людини. Практикум / Хоменко Б. Г. // – К.: вища школа, 1991.